

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
Félévre — — — — — 3 " —
Negyedévre — — — — — 1 " 50 "
Tanítóknak és kézműparosoknak egy évre 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyitási sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Választás után.

Tegnap zajlott le a képviselő-választás városunkban. Egyenlőtlen fegyverekkel megvívta a pártok azt a nagy tusát, mely hetek óta izgalomban tartja a választópolgárokat, mely sok keserűségnek, sok igaztalan bántalomnak, sok zaklatásnak volt kuforrása. Az eredményt előre lehetett látni. Miniszterjelölttel szemben hiába való minden erőlködés. A végeredmény csakugyan az lett, hogy *Hieronimi* Károly kereskedelmi miniszter neve került ki az urnából.

A miniszter, mikor programbeszédjét tartotta, azon véleményének adott kifejezést, hogy ez a választás nemcsak abban fog dönteni, hogy ki legyen a város képviselője, hanem ítéletet mond a polgárság, vajjon helyesli-e a képviselőházi ellenzék magatartását vagy elítéli. Ez a kijelentés mint nagy ideálisítást tünteti fel a minisztert, mert ez a polgárjog szabad gyakorlatának ideális fogalmára van építve. Magyarországon azonban még nem jött el ennek a kristálytisza vízü alkotmányos kornak az ideje és a jó Isten tudja, hogy mikor fog eljönni.

Szóval tullestünk az izgalmas választáson. Lassankint el fognak simulni azok a hullámok, melyeket ez a mérkőzés a polgárság soraiban felvert. El is kell hogy simuljanak. A társadalmi együttműködésbe soha sem szabad belevinni a politikai torzsalkodás fegyverét, mert ha ez lenne cselekvésünknek irányadója, minden jó ügy megfeneklenék és a közélet a szenvedélyek küzdőterévé változna, át. Ha a szabadelvű párt abban a meggyőződésben van, hogy ez a kormány hasznára fog válni a nemzetnek, köteles tisztelettel tartozunk iránta viselkedni, ha az csakugyan meggyőződés, viszont nekik sem szabad lekicsinyelni azt a lelkesedést, mely a polgárság másik részét az ellenzék zászlói alá hívta. Most pedig a többség ítélkezett, nincs ellene apelláta csak a Kuriánál. De még abban az esetben is, ha a bukkolt fél az esetlegesen szenvedett sérelmek folytán ott keresne orvoslást, abban az esetben se hintsük magunk közt a gyűlölködés magvait, hanem igyekezzünk kölcsönös egyetértésben társadalmi tevékenységünkkel előmozdítani az ország, közelebről városunk javát.

A harc elmúlt, bekövetkezett a béke ideje. Jeles tehetségek a béke esendjében, erős jellemek a háboru

zajában fejlődnek, — mondja Kölcsey. Hatalmas próbája volt a jellemnek ez a titáni harc, sok megacézlosodott, sok megtört alatta, ami részint saját ellenállási képességének, részint az ellenfél túltengő erejének számlájára irandó. De hát a harc elmúlt, legyen a béke a tehetségek kifejtésének olyan hatalmas mozgatója, mely alkotásaival városunk közéletében maradandó emléket állítson az utókornak. Feltehető a békés és együttes munkálkodásra. Kölcsönös becsülésben, egymás iránt való köteleles tiszteletben siessünk előmozdítani szűkebb értelemben vett hazánk, városunk javát.

A választás lefolyásáról tudósításunk a következő:

A választást a függetlenségi párt jelöltjének, *Uray* Gézának a múlt vasárnap megtartott programbeszédje előzte meg, melyre Budapestről *Lovász* Márton, a Magyarország felelős szerkesztője és *Benedek* János, mindketten orsz. képviselők is lejöttek. A párt végrehajtó bizottsága már eleve előkészítette a közönséget a vendégképviselők érkezésére, innen van, hogy ezerekre menő közönség lepte el az utcákat, hol a menet áthaladandó volt. A vasutnál *Csomay* Imre pártelnök üdvözölte az érkezőket, mire nagy lelkesedés közt megindultak a város felé. Elöl mintegy 50 tagból álló lovasbandérium

TÁRCZA.

Népdalok.

— Irta: *Verner Sándor.* —

I.

Rászállott a fülemile
Szomorufüz ágra,
Melléje száll bús dalára
Iczi-piczi párja.
Dalolj! dalolj! kis madárka,
Jól esik, ha hallom;
Eszembe jut énekedről
Letűnt boldogságom.
A csalogány örömet is
Bánatosan zengi
Hogy mért oly bús az éneke,
Nem tudja azt senki,
Csak én tudom, mért zeng búsan
A madár az ágon:
A fa alatt, földben nyugszik,
Az én szép virágom.

II.

Hallgatok a fülemile dalára,
Jaj, de boldog, akinek van babája,
Jaj, de boldog, a kit szeret babája oly igazán,
Mint a párját, piczi párját az énekes csalogány.
Nekem is volt dalos ajku szép párom,
De elhagyott, hűtelen lett a nyáron,
Hej, azóta az én szívem, az én lelkem, de árva,
Még bússabb hallgatok a fülemile dalára.

A német nevelőnő.

Irta: *Karenovics József.*

Szomoruan zúg bűg a szél,
Csendről, nyugalomról beszél;
Kis madárka zeng az ágon,
(Temetőbe, sirba vágyom)
Sirba vágyom.

Én nem tudom, miféle bűvös erő rejlik benned, te szomorú magyar népdal! — Az a német kisasszony, kiről most mesélni akarok, nagyon szerette ezt a dalt s valahányszor énekelte, mindig köny jött a szemébe; — pedig nem értette, mit jelentenek szavai, hiszen alig tudott egy szót magyarul. Megmagyaráztam neki egyszer az értelmét és akkor csodálkozva mondá, hogy benne, valahányszor azt a dalt énekelte, mindig ép olyan gondolatok támadtak, a minőket az a dal oly búsan kifejez. — Honnan veszed azt a bűvös varázst, te szomorú magyar népdal? — talán a melodiából, vagy hát miből?

Vele sétáltam egyszer az ő kedves mezei ösvényén. Azt határoztuk el akkor, hogy kiöntjük egymásnak szívünket. Én ovvel a kiöntéssel hamar készen voltam,

mert nekem nincsenek sem neveltető, sem sirattató valódi szívügyeim, de ő utána gazdag mult állott.

„Ön tragoédiát akar írni, én szolgálhatok önnek tárgygyal.” — Elgondolkozott „Életemnek ugyanegy percében lettem boldog és boldogtalan!”

Ez nagyon érdekes lehet! — s kértem őt, mondja el. Máskorra ígerte ezt — s most elkezdé beszélni egy szegény nevelőnek a történetét. Az ő házukban öcsését tanítá az az ifju és őt szabad óráiban irodalom-történetre oktatta. Tanítás közben véletlenül nagyon bele talált nézni tanítványának szemébe és beléje is szeretett. — Ő ki-nevette az ifjut. Hát hogy is merészli egy szegény nevelő a szemét fölemelni a gazdag leányhoz! S az csak szereté őt tovább epeztő tűzzel. Elkerült a háztól és fölkereste őt soraival, melyekben elpanaszlá szenvedéseit. Választ nem kapott; a szegény ifju bánatában, szívének romboló fájdalomában hervadozni kezdett s meghalt.

*

Egy délután együtt járkáltunk megint. Kértem őt, hogy mondja el azon boldog s egyszersmind boldogtalan perc történetét.

jött, mindegyik kis nemzeti zászlót lobogtatott kezében, utánok hosszú kocsisor következett, a rengeteg nép pedig gyalog, hazafias dalokat énekelve és *Urayt* éltetve vonult át az utcákra a Vigadó elé.

Itt folyt le a programbeszéd. A jelölt programjába iktatta a magyar nyelv jogát a hadseregben, hangoztatta az önálló vámterület szükséges voltát, a választói jog kiterjesztését, az általános szavazati jog behozatalát. Szólt a tisztviselők fizetésrendezéséről, melynek keresztülviteléért a függetlenségi párt mindent elfog követni. *Uray* beszédét lelkes éljenzés követte, mire a vendégképviselők intéztek buzdító beszédet a polgársághoz. *Lovász* beszédének nyújtó hatása volt. Még *Kelemen* Samu dr. mondott lelkesítő szavakat, mire *Csomay* Imre pártelnök hatásos záróbeszédrel fejezte be a gyűlést. A polgárság a Hymnuszt és Szózatot énekelve a leglelkesebb hangulatban oszlott szét.

Tegnapra, e hó 24-re volt kitűzve a választás napja. Erősen szervezkedett mindkét párt a saját jelöltjét kívánva győzelemhez juttatni. Már a reggeli órákban zászlókkal feldiszitett fogatokon jártak be a kortések az utcákat, serkentve a polgárságot, hogy járuljon a szavazási urnához. A kormánypárt a Pannóniában, a függetlenségi párt a Vigadóban gyülekezett.

A szavazás két helyen folyt: a városházánál és a róm. kath. elemi iskolában. Pontban reggeli 9 órakor vette kezdetét az aktus. Sorsot húztak, hogy melyik bizottság előtt melyik párt kezdje a szavazást. A városházánál, hol a szatmári polgárság szavazó helye volt, *Hieronymi* pártjára esett az elsőség, ellenben a róm. kath. iskolánál, németi és a hegyiek szavazási helyén a függetlenségi párt nyitotta meg a küzdelmet.

A *Hieronymi* pártja csekély erővel vonult fel, mert a polgárság sorából ott nem sok volt a szavazó, az intelligenzia pedig, melynek sorából kerül ki a párt zöme, nem vett részt a menetben. Annál tömegesebbek voltak az *Uray* párt sorai, mely zászlók alatt nagy lelkesedéssel vonult fel az urnához. Itt mindjárt kezdetben egy kis parázs elpáholás történt. Egy zsidó furakodott a

polgárság közzé és *Hieronymi* részére pénzzel akart vesztegetni. Egy pillanat alatt összegabalyodott az egész sokaság, botokkal és zászlónyelekkal estek neki a hivatlan vendégnek, ki futással igyekezett a veszedelem helyéről menekülni. Csak úgy szabadult meg az emberek dühétől, hogy egy közeli ház udvarára futott, hol a kapuját magára esukta.

A küzdelem rendkívül heves volt, s csak az utolsó órákban dült el a mandátum sorsa.

Déli fél 12 kor fejezte be a kormánypárt a szavazást a városházánál és 390 szavazaton állott meg. Ekkor vonult fel az *Uray* pártja. Az elemi iskolánál egy negyed egy órakor ért véget az *Uray* párt szavazása.

Déli 12 órakor az arány ez volt:

*Hieronymi*ra szavazott 390

*Uray*ra szavazott 365.

Az elemi iskolához most a *Hieronymi* pártja vonult fel. Nagyon kevesen voltak, mert Németi és a hegyi a függetlenségi zászló alatt tömörült. Az *Uray*-párt azonban a városházánál is nagy erővel állott ki. Délután 2 órakor *Uray*nak kétszáz szótöbbsége volt. Mikor a párt leszavazott vegyes szavazást rendelték el. Ekkor vonult fel a tartalék, melyet a kormánypárt az utolsó órára tartogatott és gyorsan nyomta lefelé *Uray* többségét. Délután 4 órakor már csak 35 többség volt a függetlenségi párton, fél 5-re pedig a kormánypárt jutott 30 vétummal előnybe. Mintegy 100 zsidó vonult fel egymásután az urnához, ezek nyomták le a függetlenségi többségét.

Délután szintén megisméltődött az eset, mely a délelőtt történt. Egy zsidó a városháza előtt pénzelni akart, azonnal neki rontott a polgárság s ki hol érte ott ütött rajta egyet. A városház mellett levő aranyműves boliba futott be, hol a rendőrség vette oltalma alá.

$\frac{3}{4}$ 5 órakor tüzték ki a zárórát. A pártok erői azonban már teljesez ki voltak merülve, csak egyenkint szállingóztak az emberek, ezek is többnyire *Hieronymi*ra szavaztak. $\frac{3}{4}$ 6-kor bezárták a választást, s a választási elnök kihirdette az eredményt, mely szerint

Hieronymi 691,
Uray 635 szavazatot kapott,
így *Hieronymi* Károly 56 szótöbbséggel
Szatmárváros országgyűlési képviselőjévé választott.

Borzasztó népitélet következett most. Alig fejezte be az elnök szavait, hatalmas közpör repült felé, futva kellett elmenekülnie a városház erkélyéről, mely alatt a cselékekkel is megnövekedett emberáradat tombolt és dühöngött. Amint a városház ablakait beverték, a Pannóniát rohanták meg, mely a kormánypártiak kortestanyája volt. Bezúrták a leeresztett vasredőnyöket, izreporrá törték a kávéház hatalmas, masszív üvegből álló ablaktábláit, azután berontottak, leverték a villanylámpákat, s a mi a szobában és a nagy ebédlőben volt a szó teljes értelmében szétzúzták. A bentlevők és a vendéglőszemélyzet kétségbeesve menekültek az emeletre és a padlásra. A finom foteleket és diványokat meggyújtották és kihányták az utcára. Négy rendőrt súlyosan megsebesítették, a mentőknek kellett őket beszállítani. *Márkusznak*, a Pannónia vendéglősnek több mint 20 ezer forint kára van.

Hasonló módon bántak el a Sörcsarnokkal és a Hungáriával. Azután kisebb-nagyobb tömegekben bejárták az utcákat, a kormánypártiak ablakait bezúrták. A pusztítás után utcahosszant üvegdarabok halma hevert, sok helyen az ablakok rámaít is kiszaggatták és darabokra törték. Különösen a zsidók ellen dühöngtek, a zsinagógát is megrohanták és minden ablakát beverték.

Katonaság nem volt kirendelve, mert egész nap szép csendesség uralkodott, nem is lehetett sejteni, milyen retentő pusztítással fog zárulni a választás. A rendőrség ereje nem volt elegendő, hogy szembeszálljon a feldühödött óriási tömeggel.

Mire a katonaság kivonult, beletelt szinte másfél óra, az alatt a nép szörnyű módon itélkezett elkeseredésében. Akkor már úgyszólván minden csendes volt.

A katonák elzárták a piacztért, a városban is minden utcán őrzáratok czirkáltak, de a nép is megelégedett rémitő módon végzett munkájával, s ki-ki hazatért.

„Majd máskor! — s a helyett elmondá nekem annak a két fivérnek esetét, kik mindketten egyforma hévvel és tüzzel szerették őt. Az egyik mérnök volt, a másik ügyvéd. Egy kedves volt iskolatársnőjének fivérei, kinél egy nyáron át látogatóban volt. S mindkettő ostromolta a szívét, de ő sohasem adott egyiknek sem előnyt a másik fölött; közönyös szívéllyességgel viseltette mind a kettőt iránt. S mikor ezek már mind hevesebben kezdék őt ostromolni, egy szép napon elutazott titokban, úgy egész házban senki sem tudta. — Az egyik, a mérnök, az később bánatában Amerikába vitorlázott, a másik, az ügyvéd, no az meg elkeseredésében — megnősült.

Gyönyörűsége szép nyári este volt. Távolról, valami tócsákból a békák brekegése hallatszott, de nemsokára elnémultak; egy-egy fülemile is zengés keservét; no meg a tücskök is csiripeltek. Az ilyenkor elmaradhatatlan holdfény átszűrődött a park sudár fenyőin. — Én sétatársamnak az ép most hallható és elébb említett tücskök csiripelésének a lélekre gyakorolt költői hatásáról kezdtem beszélni. Azt észleltem ugyanis, hogy különösebben a germán hölgyek keble

fogékonyabb a tücsökcsiripelés iránt. Társnőm is, úgy láttam, meg volt hatva s lehet e bús hangulat hatása alatt kezdé el elbeszélését:

„Volt egyszer egy dragonyos-főhadnagy.“ — (Ez az! — gondoltam magamban — most jön az a bizonyos perez.) — Egy nagyon derék, esinos dragonyos-főhadnagy.

Sokat járt házunkhoz s mi szerettük a művelt, kedves fiatal-embert. Ő gyönyörűen gondolkázott, én meg zongoráztam és énekeltem hozzá.

Szünetet tartott egy perezre, mintha annak a gondolkának a hangját akarta volna fölidézni lelkében.

„Egy ilyen szép nyári este volt. — Nekünk is volt egy ilyen szép parkunk s abban is volt egy tó. Vele csolnakáztam akkor. S ő egyszerre megfogja kezemet s azt susogja, hogy szeretet, hogy örökké fog szeretni!“

Szünet — és szemel ezen a tavon keresték a csolnakot.

„Egy napon eljön hozzánk avval a szomorú hírrel, hogy ezredét egy messzi tartományba helyezték át, neki el kell mennie. De a távolban is mindig ide fog gondolni, ide én reám!“

„Visszajövök, vissza fogok jönni!“ — ezek voltak búcsúszavai; szemel megteltek könnyekkel; azt hiszem, én is sirhattam, nem igen tudtam magamról akkor sokat. Csak arra emlékszem, hogy egy ötlettel megragadva hirtelen befogattam és kihajítottam a vasúthoz. Ott állt ő az egyik kocsi ablakában könnyes szemmel s mikor észrevett engem, kendőjét lobogtatta és én is, nézze, ezt a csipkekendőt lobogtattam utána, a robogó vonat után, sokáig, míg csak egy kis füstöt lehetett látni.“

Ismét szünet. Füst szállott fel a kastély egyik kéményéből és ő ezt a füstöt nézte, merően nézte.

„Leveleket küldött nekem, rózsaszínűeket, ibolyaillatosokat, hűséget, mindent esküvőket. Eltelt egy év, két év, . . . levelek ritkultak, végre elmaradtak egészen. Eltelt öt év. Ezalatt kevés öröömöm volt, vagyis inkább semmi öröömöm. Csapások is értek minket: anyám, szegény, nem jól gazdálkodott; atyám sokat akart, nem bírta. Tönkrementünk, szegény leány lettem. Más tájakra költöztünk.

Bús gondolataim kíséretében mentem egy nap haza felé egy zongora óráról. —

A dühöngők közül 20 embert elfogtak. Szerencse, hogy vér nem folyt, emberéletben nem esett kár.

Levél a polgármesterhez.

Igentisztelt Polgármester Ur!

Jól tudom, hogy a közönség érdekeivel szemben igen előnyösen kifejlődött érzéssel bír és nem mulaszt el semmit, ami ennek az érdeknek védelme tekintetében kívánatos. Épen azért nem akarom a nemtörődomség számlájára írni azt a mulasztást, a melyről szólani fogok, mindössze egy kis figyelmetlenségnek tekintem, amely mindenesetre terhes, nagy felelősséggel járó és gondosságát minden oldalról igénylő hivatali állásában kardinális hiba gyanánt nem tudható be. De mivel a közérdeket jelentékenyen érinti, nem hallgathatom el és hiszem, hogy amint a polgármester ur észreveszi a mulasztást, azonnal meg is fogja reparálni.

A közegészségügyről van itt szó. Vörheny, difteritisz, skarlát és egyéb ragályos nyavalya pusztít a gyermekek között. Ma egyik, holnap a másik családba költözik be a szomorúság az elvesztett gyermek halála miatt. Hogy a veszély mekkora, azt a polgármester ur is igen bölcsen tudja, sőt szükségét látta ellene a legerélyesebb rendszabályokkal fellépni. Megtették az óvintézkedéseket, sőt bezárták az iskolákat is. Helyes. Ha a körülmények úgy kívánják, nemcsak szívesen elnézi a közönség azt a hátrányt, amely a tanulmányokban való visszamaradásból ered, de elismeréssel adózik a hatóság-nak, mert elvégre is gyermekeiük élete becsesebb előtte mindennél.

De ugyanakkor, midőn a muzsák csarnokainak bezárása a gyermekeket fenyegető veszély miatt szükségessé vált, nem tudjuk elképzelni, mi okon nem terjesztette ki ezt a tilalmat a polgármester ur a *tánciskolákra* is. Látunk oda 6—7 éves gyermekeket tömegesen feljárni, akik tehát még elemi iskolakötelezettek és abban a korban vannak, ahol a ragály legjobban dühög. A tánciskolákban a gyermekek még közvetlenebből érintkeznek egymással, így a veszély is mindenesetre

Megállok egyszerre, — mi ez — álom vagy való? Két szemet látok, könnyesek, mint akkor voltak. Az ő szemei! Oh, mily boldognak érzem magam e pillanatban, — már ki akartam ejteni drága nevét, a mikor megszabadulva az édes szemek varázsától végigsiklik tekintetem rajta és egy kopott, rongyos, züllött alak áll előttem. Mily boldogtalannak kellett pedig most magamat éreznem; így látom viszont szerelmem ábrándját! — Csak a szemek, az édes szemek ugyanazok! — S e szemek megismertek; ajka már ki akarja ejteni nevemet, de én elfutottam s rohantam, mintha éltem egész boldogtalansága egy rongyos züllött kísértet alakjában üldözne engem. De hát ő volt igazán? Igen ő volt. Megtutítam mindent. Rosz társak megmontották, a jótól eltántorították; könnyelműen élt, dorbézolt, ivott. S egyszer mulatás közben megtörtént, hogy erőszakkal el tudták tőle venni a kardját. Erre megfosztották őt tisztí rangjától, becsületétől, mindenétől. Most csavargó lett belőle, tisztességtelenül keresi kenyerét s becsület nélkül éli életét. Ő volt, — igen; — most, most lettem csak igazán szegény leány. S azóta tíz év, tíz hosszú év telt el s nekem

közvetlenebb. A táncitanítás pedig semmivel sem életbevágóbb kérdés az iskolai oktatásnál, így semminemű körülmény nem teszi kívánatosá, hogy ugyanazok a gyermekek, akiknek gyülekezése az elemi iskolákban tilos, a tánciskolában napról-napra összejöhessenek. Hiszen akkor nincsen elérve az a cél, amelyért a polgármester ur az iskolákat bezárta. Csak főrendszabályt léptet életbe, mely mellett a ragály kénye-kedve szerint terjedhet.

Szinte csudálkozunk a szülőknön, hogy felengedik gyermekeiket, ennek azonban van magyarázata abban a majomi szeretetben, amelylyel gyermekeik iránt viseltetnek. Nem szorul bizonyításra, hogy ide a gyermek sokkal szívesebben megy fel, mint az iskolába, sőt ugyszólván vergődik érte. Ha nem eresztik, van sirás és házi perpatvar, a gyermek vergődése, az anya gyöngédsége engedékenységre bírja a családfőt, ki kénytelen a változhatatlanba beleegyezni. De ha a polgármester ur kimondja a vétőt, még a legakaratosabb gyermek is meghajlik és megadja magát, mert hát a polgármester parancsolja így, az pedig nagyobb ur az ő apjánál is. Nem is kell mondani, hogy a szülők megépenéssel nem fognak apprehendálni, ha a polgármester bölcs intézkedésével egy csapásra keresztülvágja azt a gordiusi csomót, melyhez ők csak sok bosszuság és családi kellemetlenség után tudnának eljutni.

Szükségesnek tartottam erre a körülményre felhívni becses figyelmét és meg vagyok győződve, hogy sürgős intézkedés nem is fog késni.

Szatmári.

Tanítógyűlés és jubileum.

Az ung—beregmezei rk. tanító egyesület felsőungi köre f. évi őszi gyűlését november 18-án, Szerednyén tartotta meg, mely alkalomból ünnepelte szeretett elnökét, Szabó Józsefet 25 éves tanítói működése alkalmából. Az ünnepélyt „Veni Sancte“, és szent mise előzték meg. Isteni tisztelt végeztével Valkovits György felső-domonyai tanító gyakorlati tanítást tartott a rk. fiu iskolában az írva olvasásból fonomimikailag. A bír-

ügy fáj minden, mintha az a perc csak tegnap lett volna! — Elővette azt a kis csipkezebkendőt és sirt, sirt.

Talán épen azért, mert csipke volt az a kendő, azért nem tudta azt a hosszú tíz év alatt egyszer sem telesírni.

Csend állott be, — nem hallatszott semmi, csak a park bús fainak suttogása, a tó vizének halk loccsanása, mit egy-egy felugró halacska okozott, azoknak a tücsköknek a czirpelése és egy megtört szegény szív zokogása.

Hallgattam, mert nem tudtam volna most semmi okosat sem mondani. Gondolataim résztvevőim elszállottak ama perczhez, mely óta im tíz év, tíz egyforma mély bánatban eltöltött hosszú év vonult el ezen megkínzott szegény kebel fölött.

Óh te szív, te nyomorult, mennyit is elbirsz te! — pedig a gazdád sokszor váltig mondogatja, dalolgatja:

*Kis madárka zeng az ágon,
Temetőbe, sirba vágyom;
Édes lesz ott megpihenni,
(Oda lenn már nem fáj semmi.)
Nem fáj semmi.*

lat dicsérettel jutalmazta a tanítást nemkülönben Kólb Károly felolvasását. Az elnöki megnyitóban meghatva mond köszönetet a jubiláns a vendégeknek és kartársaknak, hogy a gyűlésen megjelentek. Kijelenté, hogy e mai nap öröm napja s mint 25 évig ugy ezentul is az egyház és haza szerető fia s önzetlen munkása kíván maradni továbbra is a magyar kulturának.

A megejtett titkos szavazás folytán elnök lett ismét Szabó József szerednyei tanító, jegyző: Gazdag Jenő ungvári tanító. A belépő tisztikarnak eddigi eredménydus működéséért Göndi Ede indítványára jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. Majd kivonult a diszes társaság az állami szőlőtelep megtekintésére, hol Tóth Károly szőlőszeti felügyelő dióháiban összefoglalt élvezetes gyakorlati előadásában gyönyörködött. Rövid idő alatt sok gyakorlati fogást sajátítottak el a hallgatók, hogy azokat mind maguk, mind pedig az új szőlőmivelésben járatlanok számára értékesítsék.

A szakszerű felolvasás művelés — avatott kezekre vall, mely kizárólag az említett felügyelő érdeme. A szőlőtelep megtekintése után, a legszebb és legizletesebb női kézi munkáktól roskadozó asztalhoz ült a 30 tagból álló társaság. Ott volt a tanítói karon kívül Szerednye város értelmisége és az érdemes községi előjáróság. Az ebédnél megéredtek az érzelem hullámok és szebbnél szebb szónoklatok hangzottak el. Első volt a szónokok között Muncskó Pál ottani plebános. Az örök ifju, szeretett „Pali bácsi“, meleg szavakban méltatta a jubiláns 25 éves érdemdus működését, ugy egyházi mint társadalmi szempontból. A kartársak nevében Göndi Ede éltette a jubilánst, mint ideálist, visszatekintve a 25 év előtti időkre, a mikor ideális lélek kellett ahhoz, hogy valaki a tanítói pályára szánja magát. Majd Kende Zsigmond tolmácsolta a kerület képviselőjének meleg üdvözlését s poharát az összes rk. tanítóságért emelte. Figyelemre méltó szavakkal emlékezett meg Terebessy Ferencz a jubiláns nevére, kinek fáradhatatlan munkássága teremtette eme lukutusi lakomát. A Szózat és a Hymnus eléneklése után emeli poharát Tóth Károly felügyelő az ünnepeltre, majd Horatius plebános Tóth felügyelőre és Szabóra. Az elhangzott szónoklatokat meleg hangu sürgönyök is fűszerezték: Benkő József apát-főesperestől Ungvárról, Ádámkovits bereznai plebánostól és Svitelszky Elek kartárstól, Drahus tövisfalvi lelkésztől stb. Megemlékeztek az ünnepeltről a tengeren túl élő volt tanítványai is, kik értékes ajándékokkal lepték meg. A kedélyes társaság egy kedves nap emlékével oszlott szét.

H I R E K.

Uj magyar szentek. Körösy Márk, esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodeczky Menyhért, jézustársasági atyák 1619-ben Kassán a katolikus valláshoz való rendíthetetlen hűségükért kegyetlen kínzások közt megölettek. A vértanuk hősiességét nagy feltűnést keltett az egész országban s Pázmány Péter, esztergomi érsek megtette a lépéseket arra, hogy a vértanuk szentekké avattassanak. A vizsgálatot megindították s a szt. szertartások bizottsága az ügyet még IX. Pius alatt a szokott szigorú eljárás minden követelménye szerint letárgyalván, a vértanúság bizonyítékainak hitelességét megállapította, ugy, hogy a tényleges boldoggá ava-

tásra még csak ő szentségének végszava volt szükséges. Ez a döntő ítéletet kérelmezte *Vaszary* Kolos hercegprimás 1896-ban az országos ezredéves ünnep alkalmából a magyar püspöki karral egyetemben. Ennek következtében, — mint kath. lapársunk, az „*Esztergom*” írja — f. évi június 16-án megtartották Rómában az utolsó ítélkező tárgyalást, melyen a három vértanu életszentsége véglegesen bebizonyított. Ezt az ítéletet pedig a jetenleg dicsőségesen uralkodó X. *Pius* pápa most helyeselve megerősítette.

Küldöttség a püspöknél. A nagybányai muzeumegyesület küldöttsége a napokban tisztelgett a püspök ur Ó nagyméltóságánál, ki kitüntető szívességgel fogadta vendégeit, s az egész napot körükben töltötte. *Lakatos* Ottó muzeumi igazgató és *Miskowszki* Ernő őr voltak a küldöttek, kik nagy gyönyörrel szemlélték a püspök urnak értékes régiséggyűjteményét, melyben igen sok becses példány van elhelyezve. A gyűjteményből sok értékes egyiptomi görög és római régiséget, pénzeket és aczólmeteket ajánlódkozott a nagybányai muzeumnak, egyúttal megígérte, hogy a jövőben sem vonja meg tőle támogatását. Ennek nyomtatékosan kifejezést óhajtván adni, belépett a muzeumegyesület alapító tagjai sorába.

Negyedszázados jubileum. *Kaminszky* Géza ungvári kir. kath. tanítóképzőintézet igazgató most töltötte be tanári működésének 25-ik évét. Ez alkalomból kifolyólag tegnapielőtt a tanári kar és az ifjuság fényes ünnepséget rendezett a jubiláns tiszteletére és munkás életének e nevezetes fordulópontján a jól megérdemelt óvációkban részesítette.

Bírói vizsgálat. *Tóth* Mór, városunk fia, a napokban Budapesten a gyakorlati bírói vizsgálatot szép sikerrel letette.

Hymen. *Nátolya* Antal ungvári kir. kath. főgimn. tanár a napokban vezette ol-tárhoz a nagymihályi gör. kath. templomban *Karucz* Pál ottani gör. kath. lelkész leányát, *Emma* kisasszonyt. — *Novák* Zoltán ungvári járásbírói irnok a mult szombaton esküdött örök hűséget *Levandowszky* István ungvári róm. kath. főlelemi iskolai tanító leányának, *Berta* kisasszonynak. — *Eftaivi* és *kézdé-albisi Bakcsy* Kornél fővárosi hírlapíró jegyet váltott *Égeli* Erzsike kisasszonnyal Nagybányán.

Tanítónői választás. *Jancsik* Mária okleveles tanítónő, ki iskoláit a helybeli tanítónőképzetben végezte, a máramarosmegyei középapsai államilag segélyezett elemi népiskolához rendes tanítónőnek választották meg.

A nőegylet estélye. Szombaton este tartotta a Nőegyesület hangversenyyel egybekötött táncmulatságát, mely az idén is a legszebb sikerrel végződött. Disztingvált közönség foglalta el a Társaskör termeit s elismerésével adózott a szereplőknek, kik legjobb tehetségek szerint törekedtek szerepeiket érvényre juttatni. *Szilágyi* Erzsike kisasszonynak *Kolozsváry* Mariska zongora kísérete mellett előadott dalai pompás hatással voltak, s a közönség kívánatára programszámát szívesen töltötte meg egy pár darabbal. *Vereczky* Margit és *Szentiványi* Sándor egy dialógot adtak elő a megfelelő színezéssel. *Havas* Miklós hegedűjátéka szintén nagy hatást ért el. Több leányszereplő által symbolizált élő virágcsokor rendkívüli tetszésben részesült. Előadás után tánc következett.

Bezárt főgimnázium. Rátkán esik az ilyen meg, most a nagyobb gyermekek közt

nem fordult elő a járvány oly tömegesen, hogy erősebb rendszabályokhoz kellene nyulni. Ungváron azonban most a nagyobb gyermekek közzé is beforakodott a vörheny, a főgimnázium tanulói közzől néhány nap alatt kilencz betegedett meg és kettő elhalt. Emiatt a vármegye alispánja az előadásokat egyelőre csak e hó 21-től december 1-ig betiltotta.

Fizetésrendezés. Az állami tisztviselők tordai köre november 15-én gyűlést tartott Tordán. Elhatározták, hogy az országos kongresszus összehívását fogják kérni. Tiltakoztak az ellen, hogy a fizetésrendezésről szóló javaslatot a napirendről levegyék. Az országos kongresszus elé terjesztendő javaslat pontozatai között a kör kéri a magyar törvényhozást, hogy tekintet nélkül az 1897. évi XX. törvényezikk rendelkezésére, a kormányának adjanak új felhatalmazást, hogy az 1902. évre megszavazott 3 millió korona összeg 1902. nov. 1-től rendelkezése czéljára felhasználható legyen oly módon, hogy az 1903. évi állami költségvetésben a fizetés fölemelésére felvett 17 milliónyi koronával kapcsolatosan, a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatban foglalt tervezet skálája szerint utaltassék ki. Elhatározta a kör, hogy ha a tisztviselői kar kérése az új kormány nál és a törvényhozásnál nem találna megérdemelt méltánylásra, az országos egyesület irjon föl egyenesen a királyhoz. Végül elhatározták, hogy a javaslat érdekében levelet intéznek Torda-Aranyos vármegye kerületeinek országos képviselőihez.

Az iskolák zárva maradnak. Mint-hogy a ragályos betegségek a város területén nem szűntek meg, hanem nap nap mellett újabb megbetegedések és halálesetek fordulnak elő, a polgármester az összes elemi iskoláknak e hó 26-tól még további három hétre terjedő bezárását rendelte el.

Párbajvétség miatt elítélve. *Haller* Ferencz takarékpénztári könyvelő és *Németh* József joghallgató a nyár folyamán valami összeszólalkozásból kifolyólag kardpárbajt vívtak. A törvényszék e vétség miatt pénteken vonta őket felelősségre, s a bizonyítási eljárás befejezése után mindkettőt 14 napi államfogházra ítélte. Az ítélet ellen *Haller* Ferencz fellebbezéssel élt, ugyszintén a kir. ügyész is, aki az ítélet súlyosbítását kérte.

Jegyzői gyűlés. Vármegyénk községi és körjegyzői holnap délelőtt 10 órakor Nagykárolyban a vármegyei székház termében közgyűlést tartanak, melynek fontos tárgyát a jegyzők fizetésrendezésnek ügye fogja képezni. Ugyanekkor ejti meg az egyesület tisztújítását.

Elhalasztott sorozás. Említettük lapunk mult számában, hogy a honvédelmi miniszter e hó 23-tól kezdődőleg elrendelte az ujonczozást. Természetesen azon reményben volt, hogy ez ideig a képviselőház megszavazza az ujonczjutalékról szóló törvényjavaslatot. Ez nem következett be, sőt az obstrukció újabb erővel folyik és nem is lehet sejtetni, mikor lesz a kormány abban a helyzetben, hogy katonát szedhet. A miniszter tehát kénytelen volt kiadott rendelkezését hatályon kívül helyezni és a sorozást bizonytalan időre elhasztotta.

Hangverseny és táncmulatság. Az iparos ifjak köre saját „Othonában” e hó 29-én hangversenyyel egybekötött táncmulatságot rendez. A műsor igen gazdag és érdekes. *Veres* Ilona kisasszony *Veres* Lajos zongorakísérete mellett énekelni fog, ifj. *Szentiványi* Sándor melodrámaival. *Saja* Viktor zongorajáték al, *Csoma* Győző szavalattal, *Mon-dik* Endre énekszámokkal fog közreműködni. A rendezőség mindent elkövet, hogy az estély népes és kellemes legyen.

Irodalmi pályázati tétel. Szatmár-Németiben 1903. évi június hó 3-án tartott szatmár-ugocsa megyei róm. kath. néptanítók egyesületének közgyűlésén elmondott elnöki tanítás alapján fogalmaztassanak és állítassanak egybe szabatos, rövid mondatokban a beszéd- és értelemgyakorlatok alapelvei. A forrásként olvasott szerzők munkái lapszám szerint idézendők. A pályázati munka három írott iven túl ne terjedjen. A szerző nevét tartalmazó, zárt borítékot oly jellegével lássa el, aminőt munkájának homlokára tűzött. Két szakértő bírálata után a sikerült munkának jutalma az egyháznegyvei főtanfelügyelő által felajánlott három darab husz-koronás arany lesz. A pályázati munka 1904. december hó 31-ig a szatmári róm. kath. néptanítók egyesületének elnökéhez *Bodnár* Gáspár, tanítóképző-intézeti tanárhoz (Szatmár-Német) küldendő. (Csak az egyesület rendes tagjai (tanítók) pályázhatnak.)

A virilisek névjegyzőke. Az ex-lex miatt az évnék folyamán szünetelt az adófizetés, min hogy adókat sem kivetni, sem behajtani nem szabad, így ebben az évben nem is tudható teljes bizonyossággal, kik hat a legtöbb adót fizetik. Ez az állapot, azonkívül, hogy üres a kassa, sok más kellemetlenséget is okozott az államnak. Nem épen másodrendű az, mely abból ered, hogy a legtöbb adófizetők névjegyzőket nem lehetett összeállítani, mert míg ez a névjegyzők nincs készen, a törvény értelmében a törvényhatósági bizottság választás alá eső tagjai sem választhatók meg, így a törvényhatósági bizottságot meg sem lehet alakítani. A jövő évben tehát az állami gépezet e fontos szervének szünetelni kellett volna. A belügyminiszter, hogy e bajon segítsen, elrendelte, hogy a jövő évre a legtöbb adót fizetők névjegyzőket az 1902-ik évi kivetés alapján kell összeállítani, minthogy egy év alatt az adózó közönség körülményeiben ugvis kevés változás szokott előfordulni. Ennek a rendelkezésnek tett eleget a napokban a vármegye igazoló választmánya, midőn kimondta, hogy a névjegyzőket a mult évi adókivetés alapján összeállítja, s a lajstromból csak azokat hagyja ki, akik elhaltak vagy önrendelkezési képességüket elvesztették és csak azokat veszi be, akik ezt jogos alapon kérik, vagy igazolják.

Jönnek a színészek. December első napján nyílnak meg városunkban a színház kaput. B-vonul új társulatával *Krémer* Sándor, a tavalyi igazgató, aki társulatát egészen újjászervezte. Az előadások sorozatát egy nagyszerű darabbal „*Karucz Féja Dáviddal*” nyitja meg. Már látha ok falragaszokon és kirakatokban a hatalmas plakátok, melyekben az igazgató értesíti a közönséget a színésztársaság bevonulásáról és a szerződötött személyekről. A tavalyi színészek közül maradt meg egy pár jó erő, a nők azonban mindnyájan újak. Most első sorban mindenestre a társaságon áll, hogy megkedveltesse magát a közönséggel, mert az első fellépések sikerei kiutással vannak az egész évadra. Ha a darabok jól lesznek megválasztva és művészi alakítással kerülnek színre, nem lesz oka a társaságnak panaszkodni a közönség közönyére. Nőtagok: *Kornai* Margit operette primadonna, *Sziklai* Blanka koloratúr énekesnő, *Reveczky* Rózsai szoubrette énekesnő, *Széli* Gizella szende, *F. Lányi* Irma

hősnő, P. Polgár F. éni anyaszínésznő, Szabó Mari operette komika, Györfi Mariska társalgási, Garai Ilona naiva, 8 kar és segéd-színésznő. Férfiak: Batosi Endre jellem-színész, Ferenczi József bariton és népszínmű-énekes, Teronyi Gyula ténor, Pápai Antal hőszerelemes, Szentés János operette buffó, Tábory Emil komikus, Papir Sándor siheder színész, Nagy Sándor lírai szerelemes, Krémer Sándor kedélyes apaszínész, 8 kar és segéd-színész.

A jegyzők fizetése. Tudvalevő dolog, hogy Tisza István gróf, miniszterelnök visszavonta a tisztviselők fizetésrendezéséről az előbbi kormány által benyújtott törvényjavaslatot. Eljárását avval okolta meg, hogy a törvényhatósági tisztviselők és jegyzők bevonandók a fizetésrendezésbe. Ezzel természetesen az egész ügyet ad grécas calendar halasztotta el, miért az állami tisztviselők fel is zudultak és tömegesen tiltakoznak a merénylet ellen, mely családok ekzsztenciáját oly érzékenyen érinti. Tisza azonban erre nem hederít, és úgy adja a dolgot, mintha tervét csakugyan megakarná valósítani már a közel jövőben. Rendeletet bocsátott ki, hogy a községi és körjegyzők javadalmazása pontosan összeírassék, azokat a főszolgabírák és a pénzügyigazgatósági számvéviségek sürgősen vizsgálják át és december 15-ig terjesszék be a belügyminisztériumba.

Vándorgyűlés városunkban. Az új gazdatiszti törvény erősen megingatta a nemokleveles gazdatisztek ekzsztenciáját. Ennek a törvénynek a sérelmeit minden törvényes eszközzel hatálytalanná akarják a szerzett jogaiktól megfosztott érdekeltek s így a Nemokleveles Gazdatisztek Országos Egyesülete nevében Szluha István országgyűlési képviselő, mint az egyesület alelnöke, gyűlést hívott össze városunkban (a városháza tanácstermébe) november 29. d. e. 10 órájára, hogy a megyénkbeli érdekeltek is csatlakozhassanak az országos mozgalmához, mely a jelzett sérelmek orvoslát tűzte ki célul. Megyénk nemokleveles gazdatisztei lapunk útján is felhivatnak a kiválóan fontos tárgyú vándorgyűlésen való megjelenésre.

Elfogott pénzhamisító. Jó fogást csinált a mult esütörtökön a rondórség. Egy pénzhamisító került a hurokra, aki ötkoronasok gyártásában utazott. Fábrián Jánosnak hívják, felsőbányai illetőségű órász. Üzletének pangása arra indította, hogy más módon próbál szerencsét. Töprongései közt arra a gondolatra jött, hogy nem lehet jóvedelmezőbb forrás, mintha a pénzgyártás mesterségét sajátítja el. Amint gondolta úgy eselekedett. Egy egyszerű gipszforma szolgált eszközzel művészetéhez, melynek azonban meglehetősen alacsony fokán maradt. Hamisítványai ügyetlenek és könnyen felismerhetők. Anyagul a szódavizes üvegek ólomját használta. A mult esütörtökön próbálta városunkban gyártmányait értékesíteni, de alig adott túl egy két darabon, rökkön lefűlelte a rondórség. Büntét bevallotta, csak azzal védi magát, hogy nagyon kevés hamisítványt hozott forgalomba. Most az ügyesség bírónéban várja büntetését.

Betörés. Filas Ferencz nagykarolyi gyógyszerész lakásába a mult nap este 9—10 óra között az ablakon át ismeretlen tettesek behatoltak és egy rend ruhát, egy ezüst ezüskortárt, egy arany órá, egy tajték pipát és szípkát vittek el. A jó madarakat még eddig nem sikerült kézrekeríteni.

Felolvasó estély. A mult vasárnap délután tartotta meg az ungvári k. h. kör-

első felolvasó estélyét. A műsor igen érdekes volt. Fibiger Sándor dr., főgimn. hittanár és Melles Gyula képezedei tanár felolvasással, Pap Katinka kisasszony szavalattal vettek részt, a képzőintézeti ifjuság ének-kara pompásan előadott énekkel fűszerezte a szépen sikerült estély perczeit.

Elítélt sikkasztó. Említettük annak idején, hogy Patai György, a kir. kath. főgimnázium iskolaszolgája, június hónapban elsikkasztotta a diákoknak hazulról érkező pénzét s azután megszökött. Amerikába akart vitorlázni, de Hamburgban felismerték és elfogták. Csütörtökön mondott ügyében ítéletet a kir. törvényszék, mely a bűnös szolgát hat havi fogházra ítélte, ebből azonban a vizsgálati fogság által öt hónapot kitöltöttnek vett.

Fiatall betörő. Agoston László nagyhodosi illetőségű ifju még csak 15 éves és már ismeretséget kötött a börtön levegőjével. Betörése lopást követett el Halmiban a nyár folyamán. Vásozott gyerek levén, szülei elűzték a háztól. Ekkor megindult a nagyvilágba, faluól-falura járt s alamizsnától tengődött. Augusztus havában Halmiba vettette a sors, ahol este felé egy ház előtt haladt el, melynek nyitva voltak az ablakai. Hirtelen merészet gondolt, beugrott az ablakon és az asztalon heverő órá, magához vette. Azután liment az állomásra, ahol egy vagonnak törté fel a zárát és ott lefeküdt. Reggel it elfogták. Penteken mondott ügyében ítéletet a kir. törvényszék, mely a fiatal bűnöst három havi fogházra ítélte, a büntetést azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette.

Elveszett sertések. A multkori nagyvásár alkalmával Palinkas György csegöldi lakosnak öt darab másfél éves fehér szőrű, egy kocza és egy ártány sertése, melyeknek derekán kötél vágás van, a szatmári baromvásártérrelt elhúvadt. A főkapitány a szomszéd községekben és a város területén keresteti.

Szigeti József ház- és birtok ügynök rodáját folyó évi november hó 1-én Bányai-ut 12. számú házba helyezte át.

Wolkenberg Alajos dr., theol. tanárnak „Nagybőjti Szentbeszédék“ című könyvét a főtisztelendő papságnak ismételtén szives figyelmébe ajánljuk. Kapható a szerzőnél 1 korona 50 fillérért vagy e. ss.

December 1-re, egy szerény igényű fiatal ember, tisztességes uri családnál a (Doák-tér közelében) teljes ellátást keres. Megtudni a kiadóhivatalban.

Mily bajban szenvedő fordul az eredmény legnagyobb kilátásaival a Ferencz József keserűvíz természeti gyógyszeréhez? Óriási tömeg az a dolgozó emberiségnek akár szellemi vagy kézi munkával foglalkozók, melynek visszas reakényszerített életmódja folytán akár az emésztésben, akár egyáltalán a legfontosabb szervekben érzeti zavarok miatt panaszra van oka. De azon szegény gazdagok is, a kik az asztal örömeiből nagyon sokat élveztek, s ezért elhajasodással fenyegetettek, mindig a biztos belülrüléseket hatványozó Ferencz József keserűvízhez menekülnek. Ez esetben elődeinknél részben növényi, részben műleges könnyebbítők szerek, s ezek közt nem ritkán igen költségesek voltak kéznél. E szerek gyakran valamely gonosz következménnyel, káros visszahatással voltak összekötve. A Ferencz József keserűvíz e szereket természetes, erőteljes oldó ereje folytán oly zavaroknál, melyek vérbőség és emésztési hibák

folytán jöttek létre, tulszárnyalta már. Mint normális adag elégséges egy boros pohár = 150 grammnyi vízzel, reggel éhgyomorra, a víz hőmérséklete ne haladja meg a 12 R. fokot, de ajánlatos külön körösetekben az orvos urak tanácsát igénybe venni. Bármilyen különbözők is a szenvedések, melyekkel a természet az ő kedvenczét, az embert, meglátogatja, egyuttal kevés megbetegedésre alkotott olyan könnyű különleges gyógyszereszközt, mint a melyet a Ferencz József ásványvíz képez, mely általános kedveltsége és használata miatt most már mindenütt, még távoli világrészekben is könnyen megszerezhető.

Női egészségügy.*

„A fűző egészségétana“ cím alatt rendkívül érdekes cikk jelent meg a „Pesti Napló“ okt. 17-ik számában, melyet a benne foglalt sok, egészségügyi szempontból igen szükséges és tanulságos tudnivalók megismerhetése céljából kivonatossan közlünk. — A cikk szakavatott íróját utal arra, hogy a fűző ellen indított háborubán, az illetékes nőgyógyászok véleménynyilvánítása a fűző használatára vonatkozólag a legjobb eredményt biztosította. Mindinkább érvényesül az a felfogás, hogy a fűző fontos szerepet játszik egészségügyi tekintetben, azonban ennek beszerzésénél tekintettel kell lenni a test anatómiai tulajdonságaira.

Ezért nem volna szabad azoknak, kik az egészségügy követelményeit ismerik, a bazároknban, vegyeskereskedésekben gyárilag előállított fűzőket vásárolni mert ezek az ártalmasak a női szervekre, hanem csak a testalkat sajátosságainak megfelelően szakértő által készítettet.

A fűző kérdése egészségügyi szempontból sok kongresszuson s tudományos megvitatás tárgya volt és sok ellensége — köztük a híres Kneip páter — volt, de hasznossága mellett nyilatkoztak az orvostudomány nagy kiválóiságai, mint Leyden tanár, Eulenbury, Norden, Nolthagen, Schauda, Braun, Fernwald és mások, a kik a fűzőt illetőleg ugyanazon az állásponton vannak, mint nálunk Tamhofer tanár és dr. Csukor.

A fűzőellenesek táborával szemben kiváló és tekintélyes orvosok véleménye odairányul, hogy a testreszabott és jól álló fűző nemesak hogy egészségtelen, hanem sok tekintetben rendkívüli módon használ a test fejlődésének.

Mert egy jól álló és kényelmes fűző első sorban a higiénia egyik legfontosabb kellékét, az egyenes testtartást segíti elő. Amellett szinte nélkülözhetetlen támasztéka a hátgerinének, amely a nőnél sokkal finomabb és gyöngébb szerkezetű, mint a férfinnél. Egy jól álló, simulékony fűző a tüdő működését sem akadályozza, sőt ellenkezőleg; éppen mivel a hasat átfonja, erősebb tüdő működést idéz elő. És számos megfigyelés arra tanít bennünket, hogy olyan nőknél, akik fűzőt nem hordanak, föllép a haslélegzés, míg a fűző a tüdőszárnyakat lélegzésre kényszeríti.

A gyomorra való határozottan káros nyomást csupán az áruházakban vásárolt fűző idézi elő. A mérték után készült, helyesen szerkesztett fűzőnél ilyen hiány sohasem fog előállani.

A nőgyógyászok azt bizonyítják, hogy a női szervezet számos betegségeinél, operáció után, stb., egy ahhoz értő fűzőkészítő által készített fűző sokszor igen hasznos.

Miután tehát orvosi tekintélyek által be van bizonyítva, hogy a női test egyéni sajátosságainak megfelelő mérték után készült fűző hasznos, elkerülhetetlen kötelességünknek tartjuk, hogy utaljunk egy oly forrásra is, hol az egészségügy követelményeinek megfelelő fűzők beszerezhetők. Ez a Lebowitsch és Társa cég Budapestben, mely specialista a fűzőkészítésben s már huszonöt év óta áll fenn és a legnagyobb népszerűségnek örvend hazánkban. Az intézet vezetője, Lebowitsch Lipót, kibén az esztétikai érzék és műizlés kiváló lelkiismeretességgel párosult. Lebowitsch Lipót különben találmányai, kivált az ortopédiai, illetve kirurgiai fűzők által sokkal ismertebb, semhogy különleges dícséretre és ismertetésre volna szüksége.

De mert működése a fűzőkérdéssel szoros kapcsolatban áll, rá hivatkozni elkerülhetetlen.

Igen érdekes Lebowitschnak a fűző kérdésben tett azon nyilatkozata, hogy ő is a fűző ellensége, ha a gyári fűző hordozásáról van szó, mert az egészségügyileg nem jó. Ő különös sulyt fektett a kirurgiai fűzőkre, melyeknél tekintettel kell lenni a megrendelők szervezetére. Figyelemmel kíséri az ortopédia je-

lenségeit, felvilágosítja magát az orvosoktól az elméleti tudnivalókra nézve, hogy azokat gyakorlatilag érvényesítse. Nagyon fontos az iskolás gyermekeknek gyakran előforduló hátgerinczgörbülések okairól megállapított véleménye, mely az iskolapadokra és rossz ülésekre vezetendő vissza, de különösen a könyveknek a kézben hordozására, mert azok 4-5 kilogramm súlyúak s a gyermek egyik vállát lefelé huzzák, mi által a másik fölfelé fordul. Lebowit eh azt ajánlja, hogy a könyveket ne kézben hanem a háton vigyék a gyermekek, ha pedig a baj már beállott, testgyenesítő fűző kartámasztékot, melynek használatánál a váll lejjebb süllyedése s a felső test előre hajlása teljesen ki van zárva. Ezeket különösen ajánljuk az orvos urak és szülők figyelmébe.

A fűző egészségének történetében Lebowitsch Lipót egy fontos találmánnyal tette ismertté nevét s érdemelte ki sok szenvedő nő háláját, ez az *Emelő-fűző*, melynek rövid leírása: ábrákkal ellátva, készséggel megküldi a czég Lebowitsch és Társa, Budapest Váci-utca 36. (Klotild palota). Ezen emelő-fűzők használata kiválóan alkalmas:

1. *Potroknál* és mértéken felüli elzsírosodásnál, a hasnak fel- és befűzésére. 2. *Köldröcséknél*, a pelotának fixálására. Ami kötélvel sohasem érhető el, mivel a szalagok folyton félrecsuszának, ami rendkívül károsan hat. 3. *Méh-süllyedéseknél*. A fűző által a fájdalmak azonnal megszűnnek és a zavartalan járás, a lépesőkön is, lehetőségessé válik. 4. *Vese vándorlásánál* a vese erősítésére, pelota segítségével. 5. *Operációk után*, a varrás befűzésére és védelmére.

Ezekben ismertettük röviden egy nemes törekvésű, szorgalmas férfi munkásságának fényes eredményeit, ki ezen felül a jótékonyaságnak, felebarátai szenvedéseinek enyhítésére is megtesz minden tőle telhetőt s felajánlja, hogy minden *szegénysorsú nőnek*, orvosi rendelésre és szegénységi bizonyítvány felmutatása mellett, ingyen készítt kirurgikus fűzőt.

(E rovat alatt közlöttékért nem felelős a Szerkesztő.)

IRODALOM.

„Székely mesék.“ Minden jó gyermek karácsonyi ajándéka legyen a *Péterfy* bácsi „Székely mesék“ könyve. Husz eredeti székely mese és ötven gyönyörű kép van a csinos mesés könyvben, melyet posta költséggel együtt egy koronáért küld: *Péterfy Tamás* író: Budapest IX. Köztelek. A „Székely mesék“ a mese irodalomban páratlan és igen becses könyv, mert meséli az „*Én Ujságom*“ és más elsőrendű lapokban jelentek meg. Most a husz gyönyörű mese egy kötetben és 50 szép képpel díszítve csak egy korona. A könyv biztosítéka eredeti székely kaput ábrázol öt féle színnyomaiában. Előfizetők gyűjtésére gyűjtőívet szívesen küld az író és öt előfizető után egy tiszteletpéldányt ad. „A székely mesék“ december első napjaiban jelenik meg, tehát jobb és szebb karácsonyi ajándékot képzelni sem lehet a jó gyermekek részére. A kedves mesés könyv megrendelését igen ajánljuk.

Sürgősen eladó.

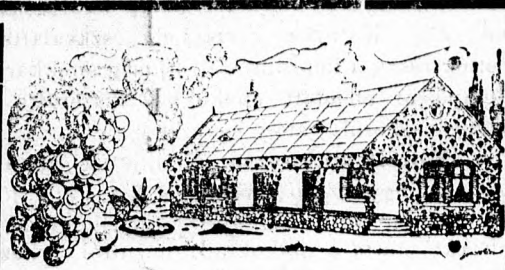
ZRINYI-utca 4-ik számu

házastelek;

a Nagyrét oldalon 14 köblös rét, 13 köblös szántó föld, (tagos birtok, körül árkolva igen szép fekvésű) és nagymennyiségű

takarmány sürgősen eladó.

Értekezhetni: Zrinyi-utca 4-ik szám alatt a tulajdonossal.

SZŐLŐLUGAS T

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktala jon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg is, termést nem hoz, ezért sokan nem érték el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat írtunk, azok bőven ellátják hazukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskataly és más edes szőlőkkel. A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekevényebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül mas épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekébb díszé, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fenynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bementve küldetik meg, aki ezímet egy levelezőlapon tudatja.

Czím:

Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

A „STAR“ életbiztosító-társ. főügyneke.

Aki házat, birtokot, gőzmalmot és erdőt venni vagy eladni, lakásokat bérbe adni vagy bérbe venni kényelmesen (mérékelt közvetítési díj melet) óhaji, ugyszinte birtok vagy házra o c o törlesztéses jelzalogkölcsönt akar, vagy bárminő helybeli vagy vidéki részvényre van szüksége, vagy azokat eladni akarja, e czéggel lépjen érintkezésbe és meg fog róla győződni, hogy kiterjedt előnyös ismerettsége folytán hivatásának megfelel.

Birtokokat bérletre vagy eladásra sürgősen keres.

Vidékre azonnal válaszol.

Szigeti József

22 év óta fennálló hat. eng. ház- és birtok eladási, törlesztéses jelzalogkölcsön közvetítési irodája.

Iroda: Szatmár, Eötvös-utca 5. sz. Unger István-féle ház.

Lakásom: Rákóczy-utca 10.

Az első oszt. betörés ellen bizt.-t. főügyn.

Tóth Albert

KÉPFESTÉSZETI, SZOBRÁSZATI, OLTÁR ÉPÍTÉSI ÉS ARANYOZÓ MŰTERME

szatmáron.

Készítek oltárokat, szószékeket szentsirokat, Lurdesi barlangokat és aekonosztásokat. Régi oltárok aranyozását kitisztítom és kijavítom. Továbbá műtermemben készítek szobrokat mindenféle nagyságban és kivitelben u. m. fából, málkából és gypszből. Festek oltárképeket, templommenyezetet, stáció és zászló képeket művészies kivitelben. Festek mindenféle felekezeti templomokat. Továbbá termeket, épületeket, szobákat, elvállalok mindennemű mázólo munkát, tapetázást, czimer és czégfestést, czéggirást, mindenféle aranyozást üveg, czég, tábla festését és tükörfényű aranyozását, a legjutányosabb árakban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A munka megtekintésénél utiköltséget nem számítok fel.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	kor.	fill.	kor.	fill.
Tiszta buza	—	—	15	60
Kétszeres	—	—	13	80
Rozs	—	—	10	—
Árpa	—	—	9	20
Zab	—	—	8	60
Tengeri uj	—	—	11	60
„ ó	—	—	10	40
Kása	—	—	17	20
Fehér paszuj	—	—	15	60
Tarka	—	—	12	80
Szilva	—	—	30	—
„ füstölt	—	—	—	—
Repeze	—	—	2	40
Krumpli zsákja	—	—	2	40
Szalonna	—	—	—	—

KÖSZÉNBÁNYA

KRAUSZ J. KÁROLY Budapest, Dorottya-utca 6. szám.

Vezérképviselője a

Compagnie des Mines de Transylvanie-nek,

szállit legkínzóbb minőségű

„egresi“ akna és darab szenet

bármely magyarországi vasutállomásra a legolcsóbb áron.

E szenet már nagyszámu gőzmalmok, gyárak, tégláégetők, gazdasági vállalatok, szállodák és magán fogyasztók teljes megelégedésükre használják.

Szénkereskedők előnyösen árusítják.

275—1903. kgy. szám.

Pályázati hirdetmény.

Szatmár-Németi szab. kir. város közön-
sége ezennel közhírré teszi, hogy a törvény-
hatóságnál rendszeresítve levő s az 1886 évi
XXI. t. cz. 79 § a értelmében hat évre be-
töltendő tiszti állásokra u. m.

- Polgármesteri állásra 4000 korona évi fizetés
1000 „ lakbér.
Főjegyzői állásra 2800 kor. évi fizetés és 400
kor. lakbérpótlék.
Árvaszéki ülnöki állásra 2600 kor. évi fize-
tés és 400 kor. lakbérpótlék.
Közigazgatási tanácsosi állásra 2600 kor. évi
fizetés és 400 kor. lakbérpótlék.
Gazdasági tanácsosi állásra 2600 kor. évi fi-
zetés és 400 kor. lakbérpótlék.
Tanács jegyző állásra 2000 kor. évi fizetés
és 200 kor. lakbérpótlék.
Első aljegyzői állásra 1600 kor. évi fizetés és
200 kor. lakbérpótlék.
Másodaljegyzői állásra 1600 kor. évi fizetés
és 200 kor. lakbérpótlék.
Tisztifőügyész állásra 2600 kor. évi fizetés
és 400 kor. lakbérpótlék.
Községi bírói állásra 2000 kor. évi fizetés és
200 kor. lakbérpótlék.
Pénztárnoki állásra 2400 kor. évi fizetés és
400 kor. lakbérpótlék.
Pénztári ellenőri állásra 2000 kor. évi fizetés
és 200 kor. lakbérpótlék.
Közgyámi állásra 2000 kor. évi fizetés és 200
kor. lakbérpótlék

javadalommal s nyugdíj jogosultsággal pályá-
zatot nyit s ennek alapján a pályázni kívá-
nókat felhívja, hogy kérvényeiket folyó év
december hó 5 napjának d. e. 11 órájáig a
tanácsi iktató hivatalba adják be.

Megjegyzí törvényhatósági bizottság
hogy a jelenleg **alkalmazásban levő tiszt-
viselőknél kívül álló más pályázóktól**
életkoruknak, magyar állampolgárságuknak,
erkölcsi **magaviseletüknek**, nem különben
az 1883. évi t. I. cz. -ben az egyes tiszti állá-
sokra vonatkozólag előírt minősítésnek i-
gazolását megkívánja és hogy a **gazdasági**
tanácsnoki, pénztárnoki és pénztári el-
lenőri állásokra az illető álláshoz kötött évi
fizetés összegének megfelelő tiszti biztosíték
letételéhez vannak kötve s épen azért a pá-
lyázók már kérvényeikben jelezni tartoznak,
hogy azt mi módon kívánják letenni.

Szatmár-Németi, 1903. évi november hó
9-én tartott törvényhatósági bizottsági köz-
gyűlésből.

Pap Géza,
polgármester.

AKKERMANN MIHÁLY

épület és műbádogos Szatmár,
Hunyady-utca 2-ik szám.

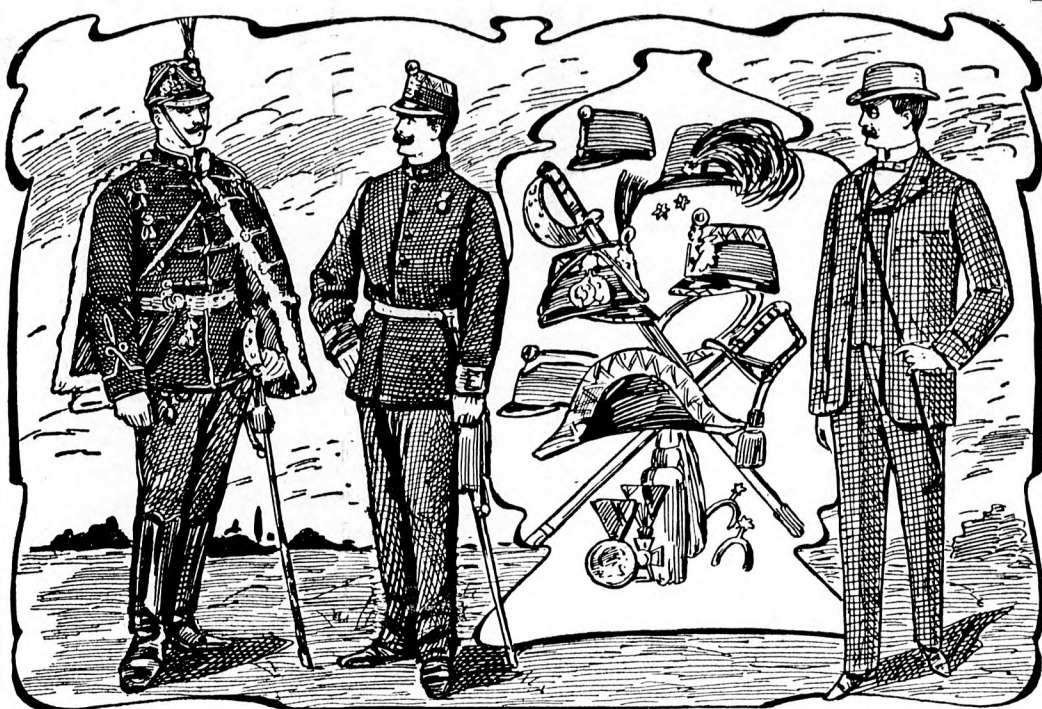
Elvállal mindennemű **bádogos**
munkákat, u. m. **házak, templomok**
és **tornyok fedését a legcsinosabb**
kivitelben, szolid árak mellett.

Továbbá eszközöl **bádog tetők**
átfestését, valamint azok **javítását**.

Mindennemű munkákról költség-
vetéssel azonnal szolgál.

INGLIK JÓZSEF

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület).

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendá-
kat**; mindennemű öltöny készítésnél a főszlyt az **elegáns szabás**
és finom kivitelre fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok
szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekkel. Első-
rangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy for-
galma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom**, mint
bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltek.

Kérem emélfogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni biz-
tosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb meg-
elégedésére fogok szolgálni.

Maradtam kiváló tisztelettel:
INGLIK JÓZSEF,
szabó mester.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Heiybelli
megrendelések
hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utárvétellel értenődök.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltek.

Friss husok		Füstölt áruk.	
1 ko.	frt. kr.	1 ko.	frt. kr.
1. Machi hus	52	1 ko. Sonka csont nélkül	1 20
" Sertés	60	" " kifőve	2 -
" Borjú	56	" Császár hus bőrrel	80
" Bány	-	" Karaj bőr nélkül	80
" Juh	-	" Lapoczka és oldal	72
" Friss hajú olvasztani	76	1 ko. Pácizolt nyelv	1 -
" " szalona	70	1 drb. Sertés nyelv	26
" " bőr nélkü	76	1 ko. Tepertő	60
" Friss kolbász bors.	100	Szalónk.	
" fok. ezitr.	70	100 ko. Fehér szalona	80
" Friss zsír	92	1 ko. Paprikás st. af	90
Kolbász áruk.		1 ko. Kolozvári szelet	90
1 ko. Szalámi	1 80	1 ko. Füstölt szalona	88
" füst. magyar kolb.	90	Tisztelettel	
		BÖLÖNYI LÁSZLÓ	

PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDA
SZATMÁR, ISKOLA-köz 3.

Készít mindennemű nyomda szakosa vágó munkákat a **legjutányosabb árak** mellett.

Vidéki megrendeléseket azonnal készít s továbbít.

EGYHÁZI, ISKOLAI nyomtatványokból NAGY RAKTÁR. IRODAISZEREK s PAPIROK a **LEGOLCSÓBB ÁRON** szerezhetők be.

Ugyanitt rendelhető meg a

„H E T I S Z E M L E”

politikai lap is, melynek előfizetési ára egész évre **6 kor.** Tanítók- és iparosoknak **4 kor.**

Hirdetések jutányosan vétetnek fel.

és szájviz.

Fogorvosi műtermemet

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, készítek: **egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.**

!!! Kivánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legújabbban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül. Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi Bakcsy Domokos,
orvos-fogorvos.

és szájviz.

Tüzifa-eladás,

három éves vágásu

I rendű hasáb,

cser,- bükk- és gyertyán

köbméterje házhoz szállítva

. . . . . **5 kor. 50 fill.**

10 köbméter házhoz szállítva

. . . . . **54 kor. — fill.**

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a Szatmár-erdődi h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Teleky-utca 3. sz. és a Szatmár-Németi-i Ipari Hitelszövetkezet Árucsernokában Deák-tér 5-ik szám.

Ószi és téli idény!

Saját készítményű fehéreneműm az ezredéves orsz. kiállításon jeles munka, versenyképesség és új iparág fejlesztéséért milleniumi éremmel kitüntetve.

PÁSKUJ IMRE
* HAZAI IPARCSARNOKA *
SZATMÁRON.

Szepességi gyepen fehéritett **len-vásznak, damaszok asztal- és ágyneműek** gyári árakban, valamint szepes-iglói **pamutvásznak és siffonok.** Erdélyi **gyapjuszövetek** férfi öltözetekre, tavaszi, nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kölmék,

női, férfi, leány- és fiu-fehéreneműek gyára.

Nagy raktár a híres pécsi **keztükből, női derékfűzőkből** (Miederekből) **nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakkendők, gallérok, kézelők** stb.

Székelyföldi és bánáti házi iparezkek. **Szöttes** női és férfi **mosókelmék,** minden fajtájú **divatos női ruhakelmék, reverendaanyagok** férfi és gyermek **posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött kesztyük,** budai és székesfehérvári **kékkfestő** és minden színű **divatos crettonok, vollek, zefrek és battistok;** kalotaszegi **„varottások”, bánáti és székely kötények, függönyök, ág- és asztalterítők, (kezdet munkák nagyválasztékban, szőnyegek, paplanok, pokróczok matrácok** stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék legszép kivitelben a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehéreneműek varratását elvállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „**vöröskereszt**“-hez.

Kitüntetve :

Bécs, Páris, London, Madrid, brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Walteggasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Aján!

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **szövetek méter száma** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után o l e s ó n szállíttatnak
Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.